

SIKKERHETSDATABLAD LASER SCRIPTOR METAL

1. Identifikasjon av stoffet / produktet og av selskapet / foretaket

Utgitt dato	21.10.2010
Kjemikaliets navn	LASER SCRIPTOR METAL
Kjemikaliets bruksområde	Lasergravering

Distributør

Firmanavn	GRAVOGRAPH NORGE AS
Besøksadresse	Kobbervikdalen 63
Postnr.	3036
Poststed	DRAMMEN
Land	Norway
Telefon	67178200
Telefaks	67178201
E-post	morten.steen@gravograph.no
Hjemmeside	http://www.gravograph.no/
Org. nr.	959472912
Utarbeidet av	Teknologisk Institutt as, v/ Gro Sand.
Nødtelefon	Giftinformasjonen:22 59 13 00

2. Fareidentifikasjon

Klassifisering	F+; R12
Farebeskrivelse	Helse: Produktet er ikke klassifisert som helseskadelig. Brann og eksplosjon: Ekstremt brannfarlig. Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50°C. Må ikke punkteres eller brennes, selv ikke når den er tom. Miljø: Produktet er ikke klassifisert som miljøskadelig.
Andre farer	Se også avsnitt 5, 11 og 12.

3. Sammensetning /opplysning om innholdsstoffer

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Butan	CAS-nr.: 106-97-8 EC-nr.: 203-448-7 Indeksnr.: 601-004-00-0	F+; R12	25 - 50 %
Propan	CAS-nr.: 74-98-6 EC-nr.: 200-827-9 Indeksnr.: 601-003-00-5	F+; R12	25 - 50 %
Etanol	CAS-nr.: 64-17-5 EC-nr.: 200-578-6 Indeksnr.: 603-002-00-5	F; R11	10 - 25
Kolonneforklaring	CAS-nr. = Chemical Abstracts Service; EU (Einecs- eller Elincsnnummer) = European inventory of Existing Commercial Chemical Substances;		

	Ingrediensnavn = Navn iflg. stoffliste (stoffer som ikke står i stofflisten må oversettes hvis mulig). Innhold oppgitt i; %, %vkt/vkt, %vol/vkt, %vol/vol, mg/m ³ , ppb, ppm, vekt%, vol%
FH/FB/FM	T+ = Meget giftig, T = Giftig, C = Etsende, Xn = Helseskadelig, Xi = Irriterende, E = Eksplosiv, O = Oksiderende, F+ = Ekstremt brannfarlig, F = Meget brannfarlig, N = Miljøskadelig.
Komponentkommentarer	Se seksjon 16 for forklaring av risikosestninger.

4. Førstehjelpstiltak

Generelt	I tvilstilfelle bør lege kontaktes.
Innånding	Frisk luft, ro og varme. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Hudkontakt	Fjern tilsølt tøy. Vask straks huden med såpe og vann. Kontakt lege hvis ikke alt ubehag gir seg.
Øyekontakt	Skyll straks med rikelige mengder vann i opp til 15 minutter. Fjern evt. kontaktlinser og åpne øyet godt opp. Kontakt lege hvis ubehaget vedvarer. Ved lengre tids skylling, anvend lunkent vann for å unngå skade på øyet.
Svelging	Lite aktuelt. Fremkall ikke brekninger. Gi fløte eller matolje. Skyll munnen grundig. Kontakt lege.

5. Tiltak ved brannslukning

Passende brannslukningsmiddel	Pulver, skum eller karbondioksid.
Uegnet brannslukningsmiddel	Bruk ikke vann.
Brann- og eksplosjonsfarer	Ekstremt brannfarlig. Aerosolbokser kan eksplodere ved brann. Ved brann eller høy temperatur dannes: Karbonmonoksid (CO). Karbondioksid (CO ₂). Nitrosegasser (NO _x). Tett røyk.
Personlig verneutstyr	Bruk friskluftmaske når produktet er involvert i brann. Ved rømning brukes godkjent rømningsmaske. Se forøvrig pkt 8.
Annen informasjon	Beholdere i nærheten av brann flyttes straks eller kjøles med vann.

6. Tiltak ved utilsiktet utslipp

Generelle tiltak	Fjern alle tennkilder. Sørg for god ventilasjon
Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Benytt personlig verneutstyr som angitt i pkt 8.
Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Forhindre utslipp til kloakk, vassdrag eller grunn.
Metoder til opprydding og rengjøring	Spill tas opp med absorberende materiale. Spill samles opp i egnede beholdere og leveres som farlig avfall (se pkt. 13). Vask med vann og såpe.

7. Håndtering og lagring

Håndtering	Bruk angitt verneutstyr. Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Unngå kontakt med huden og øynene. Unngå innånding av aerosoler. Ta forholdsregler mot utladning av statisk elektrisitet.
Oppbevaring	Aerosolbokser: Må ikke utsettes for direkte sollys eller temperaturer over 50°C. Lagres i tett lukket emballasje i kjølig, godt ventilerte rom, beskyttet mot direkte sollys. Lagres tørt.
Spesielle egenskaper og farer	Produktet må ikke benyttes i nærheten av åpen ild eller andre tennkilder. Dampene er tyngre enn luft og kan spre seg langs gulvet.

8. Eksponeringskontroll / personlig verneutstyr

Administrative normer

Komponentnavn	Identifikasjon	Verdi	Norm år
Butan	CAS-nr.: 106-97-8	8 t.: 250 ppm	2007

	EC-nr.: 203-448-7 Indeksnr.: 601-004-00-0	8 t.: 600 mg/m ³	
Propan	CAS-nr.: 74-98-6 EC-nr.: 200-827-9 Indeksnr.: 601-003-00-5	8 t.: 500 ppm 8 t.: 900 mg/m ³	2007
Etanol	CAS-nr.: 64-17-5 EC-nr.: 200-578-6 Indeksnr.: 603-002-00-5	8 t.: 500 ppm 8 t.: 950 mg/m ³	2007

Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen	Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Det må ikke spises, drikkes eller røykes under arbeidet. Personlig verneutstyr bør velges i henhold til CEN-standard og i samarbeid med leverandøren av personlig verneutstyr.
Åndedrettsvern	Ved utilstrekkelig ventilasjon eller hvis det er fare for innånding av damper må det brukes egnet åndedrettsvern med kombinasjonsfilter (type A2/P2).
Håndvern	Bruk vernehansker av: Nitrilgummi. Gjennombruddstiden er ikke kjent. Det angitte hanskemateriale er foreslått etter en gjennomgang av enkeltstoffene i produktet og kjente hanskeguider.
Øyevern	Benytt øyevern ved risiko for sprut.
Annet hudvern enn håndvern	Bruk egnede verneklær for å beskytte mot langvarig eller gjentatt hudkontakt .
Annen informasjon	Mulighet for øyeskylling bør finnes på arbeidsplassen. Det oppgitte verneutstyr er veiledende. Risikovurderingen (Faktisk risiko) kan føre til andre krav.

9. Fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Aerosol
Løselighet i vann	Uløselig.
Relativ tetthet	Verdi: < 1 g/cm ³
Damptrykk	Verdi: < 110 kPa Kommentarer: (1,10 bar)

10. Stabilitet og reaktivitet

Forhold som skal unngås	Må ikke utsettes for temperaturer over 50 °C. Må ikke utsettes for høye temperaturer eller direkte sollys.
Farlige spaltningsprodukter	Ved brann eller høy temperatur dannes: Karbonmonoksid (CO). Karbondioksid (CO ₂). Nitrose gasser (NO _x). Tett røyk.
Stabilitet	Stabil under normale temperaturforhold og anbefalt bruk.

11. Toksikologisk informasjon

Øvrige helsefareopplysninger

Innånding	Innånding av aerosol kan irritere luftveiene. Damp kan forårsake hodepine, tretthet, svimmelhet og kvalme.
Hudkontakt	Kan virke irriterende. Avfetter huden. Kan gi sprekkdannelse og eksem.
Øyekontakt	Kan virke irriterende og kan fremkalle rødhet og svie.
Svelging	Ikke sannsynlig på grunn av produktets emballasje. Kan virke irriterende og fremkalle magesmerter, brekninger og diaré.
Kroniske effekter	Langvarig og gjentatt kontakt med løsningsmidler over lang tid kan gi varige helseskader. Inntak over lang tid kan forårsake skade på lever, nyre og nervesystem.

12. Miljøopplysninger

Øvrige miljøopplysninger

Økotoksisitet	Produktet er ikke klassifisert som miljøskadelig.
Mobilitet	Uløselig i vann. Produktet inneholder flyktige stoffer som kan spres i

	atmosfæren.
Persistens og nedbrytbarhet	Produktet forventes å være bionedbrytbart.
Bioakkumulasjonspotensial	Forventes ikke å bioakkumulere.

13. Fjerning av kjemikalieavfall

Avfallskode EAL	EAL: 14 06 03 andre løsemidler og løsemiddelblandinger
NORSAS	7055 Spraybokser
Produktet er klassifisert som farlig avfall	Ja
Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Leveres som farlig avfall til godkjent behandler eller innsamler. Koden for farlig avfall (EAL-kode) er veiledende. Bruker må selv angi riktig EAL-kode hvis bruksområdet avviker.

14. Transportinformasjon

Varenavn (nasjonalt)	AEROSOLBEHOLDERE
Farlig gods ADR	UN-nr.: 1950 Klasse: 2.1 Varenavn: AEROSOLBEHOLDERE
Farlig gods RID	UN-nr.: 1950 Klasse: 2.1 Varenavn: AEROSOLBEHOLDERE
Farlig gods IMDG	UN-nr.: 1950 Klasse: 2.1 EmS: F-D, S-U Varenavn: AEROSOLS
Farlig gods ICAO/IATA	UN-nr.: 1950 Klasse: 2.1 Varenavn: AEROSOLS, FLAMMABLE

15. Opplysninger om lover og forskrifter

Faresymbol

Ekstremt
brannfarlig

R-setninger	R12 Ekstremt brannfarlig.
S-setninger	S9 Oppbevares på et godt ventilert sted. S23 Unngå innånding av aerosoler S51 Må bare anvendes på godt ventilerte steder. Trykkbeholder. Skal beskyttes mot sollys og må ikke utsettes for temperaturer over 50°C. Må ikke punkteres eller brennes, selv ikke når den er tom. Må ikke anvendes i nærheten av åpen ild eller glødende materiale. Holdes vekk fra antenneskilder - Røyking forbudt. Oppbevares utilgjengelig for barn.
Referanser (Lover/Forskrifter)	Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier, fastsatt av Miljøverndepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 16.juli 2002, med senere endringer, gjeldende fra 21. juni 2010. Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) Vedlegg II: Sikkerhetsdatablad. Veiledning om administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære fra Direktoratet for Arbeidstilsynet, den til enhver tid gjeldende utgave. Avfallsforskriften, FOR 2004-06-01 nr 930, fra Miljøverndepartementet.

ADR/RID veg-/jernbanetransport av farlig gods 2009, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.
FOR 1996-03-01 nr. 229, med senere endringer: Forskrift om aerosolbeholdere.

Databladet er utarbeidet med basis i opplysninger gitt av produsenten.

16. Andre opplysninger

Liste over relevante R-setninger (i seksjon 2 og 3).	R11 Meget brannfarlig. R12 Ekstremt brannfarlig.
Viktigste kilder ved utarbeidelsen av Sikkerhetsdatabladet (ikke norske)	Sikkerhetsdatablad fra GRAVOTECH MARKING SAS datert 13.10.2010.
Opplysninger som er nye, slettet eller revidert	Nytt sikkerhetsdatablad.
Leverandørens anmerkninger	Informasjonen i dette dokument skal gjøres tilgjengelig til alle som håndterer produktet.
Kvalitetssikring av informasjonen	Dette sikkerhetsdatabladet er kvalitetssikret av Teknologisk Institutt as, som er sertifisert iht. NS-EN ISO 9001:2000.
Ansvarlig for Sikkerhetsdatablad	GRAVOGRAPH NORGE AS